

מה באמת חשוב? תפיסות של קרטריונים מנחים בתהליך התעדוף של עדכון סל שירותי הבריאות בישראל

ד"ר טל מורגנשטיין, ד"ר שגב שני, פרופ' דן גרינברג
המחלקה למדיניות וניהול מערכות בריאות, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

מטרות המחקר

לאפיין ולהשוות תפיסות הצוות המטפל (רפואי וסיעודי) והמטופלים ביחס לחשיבותם היחסית של הקרטריונים המנחים של ועדת הסל.
לזהות הזדמנויות לשיפור תהליך עדכון הסל על בסיס ממצאים אלה.

רקע

תהליך עדכון סל שירותי הבריאות בישראל מתבסס על מערך קרטריונים המשמשים את ועדת הסל בתעדוף טכנולוגיות רפואיות.
על אף חשיבותם של קרטריונים אלה לתהליכי קבלת החלטות בעדכון הסל, טרם בוצעה הערכה אמפירית שיטתית של תפיסות בעלי העניין השונים ביחס למשקלם היחסי.
הבנת תפיסות אלו חיונית לשיפור הלגיטימציה של תהליך קבלת ההחלטות ולהבטחת שקיפותו.

שיטות מחקר

מתודולוגיה מחקרית

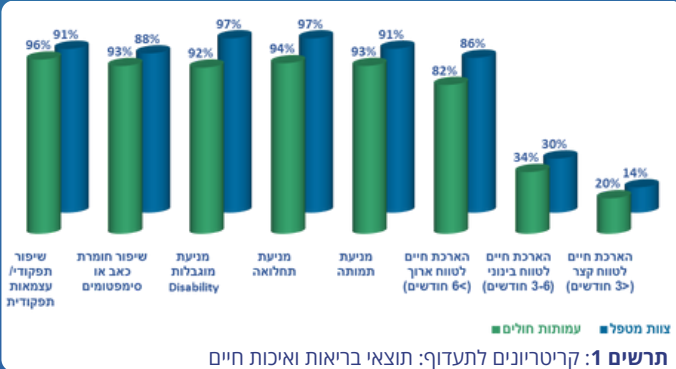
שני שאלונים מתוקפים, שפותחו על בסיס פרקטיקות בינלאומיות וראיונות עם מקבלי החלטות וקובעי מדיניות.

משתתפים

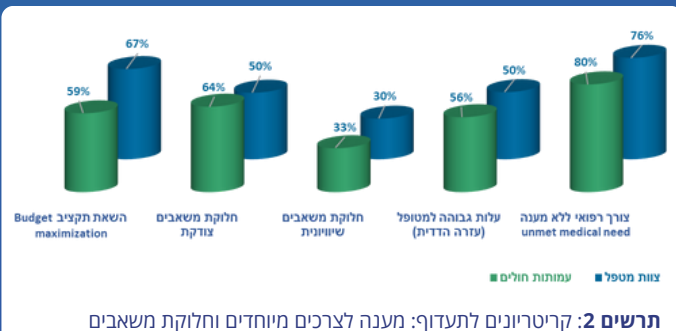
161 בעלי תפקידים בעמותות החולים ו-201 אנשי הצוות המטפל (150 צוות רפואי ו-51 צוות סיעודי).

איסוף מידע

המשתתפים דירגו 13 קרטריונים לתעדוף בסולם ליקרט בן 5 דרגות (1="בכלל לא חשוב" ועד 5="חשיבות רבה מאוד").
הקרטריונים נחלקו לארבע קטגוריות: תוצאי בריאות ישירים, שיפור איכות חיים, מענה לצרכים מיוחדים ושיקולי הקצאת משאבים.

תרשים 1: קרטריונים לתעדוף: תוצאי בריאות ואיכות חיים

תרשים 2: קרטריונים לתעדוף: מענה לצרכים מיוחדים וחלוקת משאבים

ממצאי המחקר

- מניעת תחלואה זוהתה כקרטריון החשוב ביותר כש-96% מנציגי-עמותות החולים ו-97% מהצוותים המטפלים הביעו הסכמה גבוהה (ענו "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד").
- בקרב עמותות החולים נרשמו שיעורי הסכמה גבוהים לגבי שיפור תפקודי (96%), מניעת תמותה וניהול כאב (93%), ומניעת מוגבלות (92%).
- בקרב הצוות המטפל נצפתה הסכמה גבוהה למניעת מוגבלות (97%) מניעת תמותה ושיפור תפקודי (91%).
- הארכת חיים קצרת-טווח (עד 3 חודשים) זכתה לשיעור הסכמה נמוך בשתי הקבוצות (20% ו-14%).
- שתי הקבוצות הביעו הסכמה בינונית-נמוכה לקרטריונים של הקצאת משאבים שיוויונית (33% ו-30%), חלוקה הוגנת (64% ו-50%), מקסום תקציבים (59% ו-67%) ועלויות גבוהות למטופל כסיבה לעזרה הדדית (56% ו-50%).
- ממצאים אלה מצביעים על פער בין שיקולים קליניים, הזוכים להסכמה גבוהה, לבין שיקולי חלוקת משאבים וכלכלה, המדורגים באופן עקבי נמוך יותר.

מסקנות והמלצות

הממצאים מצביעים על קונצנזוס בקבוצות המחקר השונות המעניקים עדיפות לקרטריונים המתמקדים בתוצאי בריאות ואיכות חיים על פני שיקולים כלכליים וחלוקתיים.

מומלץ לפתח מסגרת מתודולוגית סדורה לשילוב העדפות מטופלים ובעלי עניין בתהליך קבלת ההחלטות, ולבחון את הדיסוננס בין תפיסות המטופלים והצוות המטפל לבין אילוצי משאבים מערכתיים.